

Juha Sipilän pikataival

MATTI VIRTANEN

Emeritus-päätoimittaja Risto Uimosta on taas syytä onnitella oivallisesta Juha Sipilän henkilökuvasta. Kolme vuotta sitten Uimonen julkaisi vastaavan henkilökuvan Sauli Niinistöstä (arvio YP 4/13). Kummankin kirjan peruskysymys on sama: mikä selittää kohdehenkilön nousun politiikan huipulle.

Uimonen onnistuu kirjoissaan hyvin, koska noudattaa historiantutkijan otetta: mitä tapahtui, missä järjestyksessä ja millaisin seurauksin. Yksittäisen ihmisen uran voi selittää parhaiten rekonstruoimalla sen olennaiset taustat ja tapahtumat ja niiden kasautuvat vaikutukset.

Kun Sauli Niinistön poliittinen ura on pitkä portaikko, niin Juha Sipilän kuningastie avautuu kertarysäyksellä, ainutkertaisessa tilanteessa, jossa siihen asti erillään kulkeneiden keskustapuolueen ja Sipilän tiet kohtaavat. Kirjan alkuosassa Uimonen zoomaa tähän lyhyeen periodiin, jonka tuloksena Sipilä-ilmiö syntyy.

Eletään vuotta 2010 ja eduskuntavaalit ovat tulossa. Kempeleen kunnanhallituksen puheenjohtaja päättää, että keskustan ehdokkaaksi on pitkstä aikaa saatava valovoimainen Kempeleessä asuva henkilö. Hän soittaa Juha Sipilälle, menestyneelle yrittäjälle, yhdelle Oulun seudun teknologiabuumin luojalle. Silloin 48-vuotiaasta Sipilää oli aiemmin pyydetty useamman puolueen ehdokkaaksi, mutta aina hän oli kieltäytynyt ja oli vastahakoinen myös nyt. Silti hän jäi miettimään, keskusteli asiasta perusteellisesti perheen-

sä ja ystäviensä kanssa ja lopulta suostui – ja liittyi (vasta silloin) keskustan jäseneksi.

Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piirin jäsenäänestyksessä Sipilä hyväksyttiin viimeisenä 15 ehdokkaan listalle. Kevään 2011 vaaleissa Sipilä meni kuitenkin läpi, viidentenä keskustan Oulun vaalipiirin kuudesta valitusta. Edessä näytti olevan tyypillinen keltanokan, takarivin taavin paikka eduskunnassa.

Kevään 2011 vaalien alla pääministeri Mari Kiviniemen johtaman keskustan gallup-luvut näyttivät hyvältä, mutta itse vaaleissa keskustan kannatus romahti. Tappion maisemissa keskustan eduskuntaryhmä uusi koko johtonsa, ja toiseksi varapuheenjohtajaksi nostettiin tuntematon mutta lupaava uusi kasvo Juha Sipilä.

Kun kesän ja syksyn mittaan keskustan gallup-luvut edelleen jyrkästi laskivat, puolue alkoi olla paniikissa. Noste sai Sipilän harkitsemaan asettumista puolueen varapuheenjohtajaehdokkaaksi kevään 2012 puoluekokouksessa, sillä Sipilä aikoi olla lojaali Mari Kiviniemelle ja tukea häntä puheenjohtajaksi. Kiviniemi heitti kuitenkin pyyhkeen kehään huhtikuun alussa, ja silloin alkoi todellinen uuden puheenjohtajan haku. Tarjolla oli kaksi konkaria, Mauri Pekkarinen ja Paavo Värynen, mutta yhä useampi haki jotain ihan erilaista ja tuoretta, joka voisi pelastaa puolueen. Ja niin alkoi Juha Sipilän puhelin soida, tukijoita virtasi, tärkeimpänä tarkkavainuinen ja tilannetajuinen vanha kettu, Seppo Kääriäinen.

Risto Uimonen
Juha Sipilä
Keskustajohtajan henkilökuva
Minerva, 2015

Toisella äänestyskierroksella vastakkain olivat Sipilä ja nuori lupa- Tuomo Puumala. Ja niin vanhan valtapuolueen johtajaksi valittiin keväällä 2012 lähes tuntematon ja poliittisesti kokematon miljonääri, diplomi-insinööri Kempeleestä. Syöksyssä ollut puolue päätti pelata perinteensä vastaisesti uhkarohkeaa ja valitsi johtajakseen miehen puhtaalta pöydältä, poliittisesti ryvetty-mättömän untuvikon.

Mutta miksi palavasieluinen ja varakas yrittäjä päätti ryhtyä politiikkaan? Sipilä kertoo Uimoselle ryhtyneensä joskus 2000-luvun taitteessa ”pohtimaan, mitä teemme seuraavaksi, kun elektroniikan valmistus siirtyy Kiinaan. Tulon siihen tulokseen, että ilmastonmuutos ja uusiutuvan energian tarve tuottavat ratkaisuja, joista löytyvät uuden suunnan yritykset.”

Sipilä alkoi rahoittaa investointiyhtiönsä kautta pienyrityksiä, jotka kehittivät uudenlaisia energiaratkaisuja. Vuonna 2008 alkoi Sipilän ideoima Kempeleen kymmenen omakotitalon ekokylän rakentaminen, jota ei kytketty valtakunnan lämpö- ja sähköverkkoon, vaan joka tuotti sähkönsä ja lämpönsä itse. Energiaa tehtiin puuhakkeesta kaattamalla. Samoihin aikoihin Sipilä rakensi itse häikäpönttöauton, El Kaminan, kokeillakseen vanhan tekniikan mahdol-

lisuuksia. Sipilän mielessä alkoi kypsä visio uudenlaisen teollisen kompleksin, biotalouden, noususta talouden seuraavaksi veturiksi. Sen synnyttämiseksi tarvittaisiin näkemyksellistä poliittista johtajuutta, joka vauhdittaisi uudenlaisten yritysten ja innovaatioiden syntyä. Vuonna 2010 tämä motivaatio viritti Sipilän orastavaa poliittista halukkuutta.

Keskusta valitsi Sipilän johdoonsa toivorikkaana, mutta Sipilän kokemattomuuden takia epävarmana. Tähänastinen kokemus kertoo, että keskusta osui Sipilässä kultasuoneen. Uimonen on kirjaansa varten haastatellut suuren joukon Sipilän perheen jäseniä, läheisiä työtovereita ja ystäviä, ja kaikkien luonnehinnat ovat niin yhdensuuntaisia, että lukija vakuuttuu: Juha Sipilä on juuri niin avoin, rehellinen ja vilpitön kuin millaisen kuvan hän itsestään julkisuuteen antaa.

Sipilän persoonan arvopohjana on kotoa peritty kristillisyys, jonka juurena on lestadiolaisuudesta 1930-luvulla eronnut rauhansanalaisuus. Sipilä itse määrittelee itsensä ”vain” kristityksi: ”Vakaumus merkitsee minulle paljon. Olen opetellut esi-

merkiksi ihmisen kohtaamisen ja kunnioittamisen taitoja. Yrittän kuunnella ja ymmärtää. Yrittän ajatella asiaa toisen näkökulmasta ja löytää yhteistä ulospääsytietä. Olen yrittänyt oppia epäonnistumisen kokemuksista ja löytänytkin niistä usein uuden, yllättävän alun jollekin paremmalle. Kristilliset arvot ovat myös huonompiosaisten puolustamisen taustalla.”

Samaan arvopohjaan kuuluu, ettei rahanteko saa olla ainoa eikä edes tärkein yrittämisen motiivi. Kun Sipilä joutui 1996 myymään johtamansa ja pääosin omistamansa Solitra Oy:n amerikkalaiselle firmalle (jotta se saisi riittävästi pääomaa kasvaakseen), Sipilän pankkitilille ilmaantui (nykyrahassa) lähes 20 miljoonaa euroa. Sipilän ensireaktio oli, että rahaa on ihan liikaa.

Sipilän tuon ajan ystäviin kuului isä Ambrosius, joka juuri oli muuttanut Ouluun saatuaan sieltä ortodoksisen piispanviran (Ambrosius on nykyisin Helsingin hiippakunnan metropoliitta). Ambrosiuksen kanssa Sipilä pohti tiiviisti rahojensa tulevaa käyttöä. Tulos oli, että puolet rahoista Sipilä sijoittaa uuden

yrittäjyyden edistämiseen, mikä oli lähtölaukaus Sipilän Fortel Invest Oy:lle. Toisen puolikkaan suuresta osasta tehtiin Juha ja Minna-Maaria Sipilän säätiö, joka auttaa vaikeuksiin joutuneita yrittäjiä (joita 1990-luvulla riitti). ”Säätiö toi Juhalle sisäisen rauhan”, Ambrosius kertoi kirjaa tekevälle Uimoselle.

Tätä kirjoitettaessa Sipilän vetämät hallitusneuvottelut ovat kuumimmassa vaiheessa, tulevista panostus-, sopeutus- ja leikkauspäätöksistä ei ole vielä tarkempaa tietoa. Kyynisimmät kommentoijat ovat varmoja, että jähka hallitusohjelma julkistetaan, Sipilän sinisilmäisen sunnuntailapsen imago romahtaa samantien. Vasemmisto on jo ennakkoon puhunut perussinimullasta maailmanlopun hallituksena.

Tuleva hallitus, sen ohjelma ja sen toteutus tulevat olemaan Juha Sipilän tärkein poliittinen testi. Jos ne onnistuvat ja Suomi niiden ansiosta kääntyy vähitellen nousuun, Sipilän tie on avoinna vaikka mihin. Jos taas ei eli jos tulosta ei tule, niin sitten ”ukko vaihtoon”, kuten Sipilä itse on todennut.

YP digitoi edeltäjiään

Yhteiskuntapolitiikka-lehti on saanut Tiedekustantajien liitolta apurahan edeltäjiensä Alkoholipolitiikka-lehden ja Alkoholiliikkeen aikakauskirjan digitointiin vuodesta 1936 vuoteen 1997. Näissä lehdissä julkaisseita kirjoittajia tai näiden perikunnan edustajia pyydetään ottamaan yhteyttä YP:n toimitukseen siinä tapauksessa, jos julkaistun materiaalin siirtäminen uuteen formaattiin halutaan kieltää.

Yhteydenotot: sähköpostitse yhteiskuntapolitiikka@thl.fi tai puhelimitse 029 524 8717.